

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 590/2535

นาง รจิต เปรูนาวิน โจทก์ นาง ฉวีวรรณ ศิลป บรรเลง กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1356, ป.พ.พ. มาตรา 1363, ป.พ.พ. มาตรา 1381, ป.พ.พ. มาตรา 1382, ป.พ.พ. มาตรา 1393, ป.พ.พ. มาตรา 1394, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 183

ย่อ / หลักกฎหมาย

เจ้าของที่ดินยกที่ดินให้แก่บุตรทั้งหกถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันโดยไม่มีวัตถุประสงค์จะให้เป็นเจ้าของร่วมกันมีลักษณะเป็นการถาวรอันจะแบ่งแยกกันไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1363 วรรคแรก โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของเจ้าของรวมคนหนึ่งจึงมีสิทธิฟ้องขอให้แบ่งกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินแปลงพิพาทได้ ที่ดินพิพาทใส่ชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมทุกคนไว้โดยไม่ได้มีการตกลงแบ่งแยกกันเป็นสัดส่วนในระหว่างเจ้าของรวม การถือครองที่ดินของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ซึ่งเป็นเจ้าของรวมเป็นการครอบครองแทนเจ้าของรวมคนอื่นที่มีได้อยู่อาศัยในที่ดินพิพาทจำเลยที่ 1 จะอ้างการครอบครองปรปักษ์ไม่ได้จนกว่าจะได้บอกกล่าวเปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1381 เสียก่อน เมื่อไม่ได้แสดงเจตนาเปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือแก่เจ้าของรวมคนอื่นว่าจะยึดถือครอบครองเป็นของตนจำเลยที่ 1 ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนที่ครอบครอง โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งสี่แบ่งส่วนกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินพิพาทให้โจทก์ ปัญหามีเพียงว่า โจทก์มีสิทธิเรียกให้แบ่งส่วนของตนได้หรือไม่ ข้อที่ว่าจำเลยที่ 1 ครอบครองบ้านและโรงรถอยู่จะได้การจำยอมในที่ดินพิพาทส่วนที่ปลูกสร้างนั้นหรือไม่ ไม่เป็นประเด็นพิพาทในคดี เพราะว่าการจำยอมไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1393, 1394

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกของพลตรีประสิทธิ์ เปรูนาวิน ตามคำสั่งศาลแพ่ง พลตรีประสิทธิ์เป็นเจ้าของร่วมกับจำเลยทั้งสี่ในที่ดินโฉนดเลขที่ 2624 เนื้อที่ 2 งาน 38 ตารางวา โดยพลตรีประสิทธิ์มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวอัตรา 1 ใน 6 ของที่ดินทั้งหมด คิดเป็นเนื้อที่ 39 2/3 ตารางวา จำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในอัตรา 2 ใน 6 คิดเป็นเนื้อที่ 79 1/3 ตารางวา จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอัตราส่วนคนละ 1 ใน 6 คิดเป็นจำนวนเนื้อที่คนละ 39 2/3 ตารางวา โจทก์ได้แจ้งให้จำเลยทั้งสี่แบ่งแยกที่ดินในส่วนที่เป็นของพลตรีประสิทธิ์ให้แก่โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของพลตรีประสิทธิ์ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ไม่ขัดข้อง แต่จำเลยที่ 1 ไม่ยินยอม ทั้งไม่ส่งมอบโฉนดที่ดินให้โจทก์ไปจดทะเบียนใส่ชื่อทายาทของพลตรีประสิทธิ์ ตามกฎหมาย โจทก์จึงให้ทนายความมีหนังสือถึงจำเลยที่ 1 ให้ส่งมอบโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์เพื่อนำไปจดทะเบียนใส่ชื่อทายาทกับนำไปแบ่งแยกที่ดินต่อไป แต่จำเลยที่ 1 หลีกเลียงไม่ยอมรับหนังสือของทนายความโจทก์ ขอให้บังคับจำเลยทั้งสี่ให้นำโฉนดไปให้พนักงานที่ดินและแบ่งแยกที่ดินโฉนดเลขที่ 2624 จำนวน 1 ใน 6 ส่วน ของที่ดินดังกล่าวให้แก่โจทก์ หากจำเลยทั้งสี่ไม่ยอมจัดการแบ่งแยก ให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลเป็นการแสดงเจตนาแทนและถ้าการแบ่งแยกที่ดินไม่อาจกระทำได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ขายโดยประมูลราคาระหว่างกันเอง หากไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เอาออกขายทอดตลาดนำเงินที่ขายได้แบ่งให้โจทก์ในอัตรา 1 ใน 6 ของราคาที่ขายทั้งหมด หาก

ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวข้างต้นได้ ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันขอใช้ค่าที่ดินตามฟ้องแก่โจทก์คิดเป็นเงิน 595,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จ จำเลยที่ 1 ให้การว่า การได้กรรมสิทธิ์รวมของพลตรีประสิทธิ์และจำเลยที่ 1 พร้อมพี่น้องอีก 3 คน ได้มาโดยการยกให้โดยเสนหาจากนาวาโทพระปราบอังวะและนางปราบอังวะบิดามารดา นางปราบอังวะได้ตกลงกับทายาททุกคนว่าที่ดินกรรมสิทธิ์รวมพิพาทนี้เป็นของเก่าแก่และได้ปลูกบ้านให้อยู่อาศัยอย่างถาวร บ้านของนาวาโทพระปราบอังวะอันเป็นบ้านเก่าแก่ประมาณเกือบ 70 ปีแล้ว ห้ามมิให้มีการแบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวม โดยให้จำเลยที่ 1 เข้าครอบครองอยู่อาศัยในบ้านดังกล่าวอย่างเป็นทางการเป็นเจ้าของบ้านมาตลอดสำหรับพลตรีประสิทธิ์หลังจากที่ได้โอนเข้าชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมแล้ว ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2489 ไม่เคยเข้ามาอยู่อาศัยและมีส่วนใช้ประโยชน์ในที่ดิน ต่อมาเดือนเมษายน 2502 พลตรีประสิทธิ์ได้มาขอให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 และนางถนอมฤดี ภูมิภักดิ์ ลงชื่อยินยอมให้พลโทสุข เปรมนาวิน เข้าชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมด้วยอ้างว่าพลโทสุขเป็นพี่ชายและได้มีการตกลงกันว่า จะไม่มีการแบ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนี้อย่างเด็ดขาด จำเลยที่ 1 ได้ครอบครองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างคือบ้านเลขที่ 379 และที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนทรงไทยกับโรงรถและได้อยู่อาศัยในที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้าน โรงรถ โดยสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมาตั้งแต่เกิดเป็นเวลาเกือบ 50 ปีแล้ว จำเลยที่ 1 จึงได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งครอบครองอยู่คือที่ดินที่เป็นที่ตั้งบ้านเลขที่ 379 และบ้านเรือนทรงไทยพร้อมโรงรถของจำเลยที่ 1 และบ้านของจำเลยที่ 1 นั้น จำเลยที่ 1 ได้อยู่อาศัยเกินกว่า 10 ปีแล้ว บ้านจึงเป็นการจำยอมกับที่ดินแปลงพิพาท โจทก์ฟ้องขอแบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวมไม่ได้ โจทก์มิได้มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยที่ 1 แบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินแปลงพิพาท ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ให้การว่า ไม่เคยขัดข้องในการที่โจทก์ขอแบ่งแยกที่ดินโฉนดดังกล่าว แต่การแบ่งแยกไม่อาจกระทำได้นี้เนื่องจากจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้เก็บรักษาโฉนดและเป็นผู้อยู่อาศัยในที่ดินดังกล่าวไม่ยอมให้มีการแบ่งแยก ทั้ง ๆ ที่เจ้าของรวมคนอื่นไม่ขัดข้อง จึงไม่ใช่ความผิดของจำเลยที่ 2 ที่ 3 และ 4 ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองแบ่งแยกโฉนดที่ดินเลขที่ 2624 เลขที่ดิน 227 ตำบลศิริราช (บางเสาธง) อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ให้โจทก์ 1 ใน 6 ส่วน ถ้าจำเลยไม่สามารถตกลงกันได้ว่าจะแบ่งกันอย่างไร ให้ขายทรัพย์สินดังกล่าวโดยประมูลราคากันระหว่างเจ้าของรวมก่อน หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้ประมูลออกขายทอดตลาดนำเงินที่ขายมาแบ่งให้โจทก์ 1 ใน 6 ส่วน จำเลยที่ 1 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยที่ 1 ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกันฟังได้ว่าโจทก์เป็นผู้จัดการมรดกของพลตรีประสิทธิ์ เปรมนาวิน ตามคำสั่งศาลที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 2624 ตำบลศิริราช (บางเสาธง) อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ 238 ตารางวา เดิมเป็นของนาวาโทพระปราบอังวะและนางปราบอังวะ (พวง เปรมนาวิน) หลังจากนาวาโทพระปราบอังวะถึงแก่กรรมแล้ว นางปราบอังวะได้ยกที่ดินดังกล่าวให้บุตร 6 คน ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันคือ พลตรีประสิทธิ์ เปรมนาวิน จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 จำเลยที่ 3 พลโทสุข เปรมนาวิน และนางถนอมฤดี ภูมิภักดิ์ ต่อมานางถนอมฤดีได้โอนส่วนของตนให้จำเลยที่ 1 ปัจจุบันที่ดินพิพาทมีผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม 5 คนคือพลตรีประสิทธิ์ จำเลยที่ 2 จำเลยที่ 3 จำเลยที่ 4 ในฐานะผู้จัดการมรดกพลโทสุขถือกรรมสิทธิ์คนละ 1 ใน 6 ส่วน จำเลยที่ 1 ถือกรรมสิทธิ์ 2 ใน 6 ส่วน คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งสองแบ่งส่วนของพลตรีประสิทธิ์ เนื้อที่ 39 2/3 ตารางวา ปัญหาตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ประการแรกมีว่า วัตถุประสงค์ในการเป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทมีลักษณะเป็นการถาวรหรือไม่ เห็นว่าหลังจากนางปราบอังวะถึงแก่กรรมแล้ว ในระหว่างทายาททั้ง

หกซึ่งเป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทก็ยังมีการโอนและขอแบ่งแยก โดยเมื่อพ.ศ. 2528 นางณอมฤดี ภูมิภักดิ์ ได้โอนส่วนของตนให้แก่จำเลยที่ 1 และใน พ.ศ. 2525 เจ้าของรวมก็ได้ไปขอแบ่งแยกส่วนของตนต่อเจ้าพนักงานที่ดินตามเอกสารหมายเลข 5, 12 ถึง 19 แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ จำเลยที่ 2, ที่ 3 และที่ 4 ก็ให้การและเบิกความว่าเต็มใจและประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินพิพาทเป็นส่วนของตนคงขัดข้องแต่ตัวจำเลยที่ 1 ผู้เดียว แม้นางปราบอังวะจะให้ที่ดินแก่บุตรโดยประสงค์จะให้บุตรอยู่รวมกันที่ดินพิพาทตามที่จำเลยที่ 1 นำสืบ แต่ก็เพียงความประสงค์ของผู้เป็นมารดาที่ย่อมประสงค์จะให้บุตรอยู่พร้อมเพรียงกันที่ดินของบิดามารดาการที่นางปราบอังวะเจ้าของที่ดินยกที่ดินให้แก่บุตรร่วมกันโดยบุตรบางคนไม่ได้อาศัยอยู่ในที่ดินแปลงดังกล่าวด้วยและเจ้าของรวมส่วนใหญ่ประสงค์จะแบ่งแยก มิใช่เป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์จะให้ เป็นเจ้าของรวมกันมีลักษณะเป็นการถาวรอันจะแบ่งกันไม่ได้ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1363 วรรคแรกดังนั้น โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของ พลตรีประสิทธิ์เจ้าของรวมคนหนึ่งจึงมีสิทธิฟ้องขอให้แบ่งกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินแปลงพิพาทได้ จำเลยที่ 1 ฎีกาประการต่อมาว่า จำเลยที่ 1 ได้ครอบครองปรปักษ์ที่ดินพิพาทส่วนที่ปลูกบ้านเลขที่ 379 บ้านทรงไทยและโรงรถจนได้กรรมสิทธิ์แล้ว โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอแบ่งนั้น เห็นว่า จำเลยที่ 1, ที่ 2 และที่ 3 ครอบครองที่ดินพิพาทและปลูกบ้านอยู่ในที่ดินดังกล่าวในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมเนื่องจากเป็นบุตรของนางปราบอังวะเจ้าของเดิม ส่วนพลตรีประสิทธิ์และพลโทสุขแต่งงานแล้วแยกครอบครัวไปอยู่ที่อื่น ที่ดินพิพาทคงใส่ชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมทุกคนไว้โดยไม่ได้มีการตกลงแบ่งแยกกันเป็นสัดส่วนในระหว่างเจ้าของรวมแต่อย่างใด การถือครองที่ดินของจำเลยที่ 1, ที่ 2 และที่ 3 จึงเป็นการครอบครองแทนเจ้าของรวมคนอื่นที่ไม่ได้อยู่อาศัยในที่ดินพิพาทด้วย กรณีเช่นนี้จำเลยที่ 1 จะอ้างการครอบครองปรปักษ์ในที่ดินพิพาทอันเป็นกรรมสิทธิ์รวมไม่ได้จนกว่าจะได้บอกกล่าวเปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1381 เสียก่อน เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้แสดงเจตนาเปลี่ยนลักษณะการยึดถือแก่เจ้าของรวมคนอื่นว่าจะยึดถือครอบครองบ้านทั้งสองหลัง โรงรถและที่ดินดังกล่าวเป็นของตนแล้ว จำเลยที่ 1 จึงไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนที่ครอบครอง จำเลยที่ 1 ฎีกาเป็นข้อสุดท้ายว่า ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทขาดไป ควรจะมีประเด็นเพิ่มคือบ้านเลขที่ 379 บ้านทรงไทยและโรงรถได้การจำยอมบนที่ดินที่ปลูกสร้างหรือไม่ และประเด็นเรื่องอำนาจฟ้อง เพราะจำเลยที่ 1 ได้ให้การไว้แล้วว่าก่อนฟ้องโจทก์ไม่ได้บอกกล่าวให้จำเลยที่ 1 ไปแบ่งแยกกรรมสิทธิ์แต่ประการใดเห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งสี่แบ่งส่วนกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินพิพาทให้โจทก์ข้อที่ว่าบ้านเลขที่ 379 บ้านเรือนไทยและโรงรถที่จำเลยที่ 1 ครอบครองอยู่จะได้การจำยอมในที่ดินที่ปลูกสร้างหรือไม่หาใช่เป็นประเด็นข้อพิพาทในคดีนี้ไม่ ปัญหาคดีนี้มีเพียงว่าโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมจะมีสิทธิเรียกให้แบ่งส่วนของโจทก์หรือไม่เท่านั้น และแม้หากจะมีการจำยอมดังที่จำเลยที่ 1 อ้าง การจำยอมนั้นก็หาถูกกระทบกระเทือนจากการแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทไม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1393 และมาตรา 1394 ส่วนประเด็นเรื่องอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่า โจทก์บรรยายฟ้องแล้วว่า โจทก์ได้ติดต่อจำเลยทั้งสี่ให้จัดการแบ่งแยกที่ดินพิพาทในส่วนของพลตรีประสิทธิ์ให้แก่โจทก์ แต่จำเลยที่ 1 ไม่ยอมและไม่ส่งมอบโฉนดให้ โจทก์ให้ทนายความมีหนังสือแจ้งเพื่อให้จำเลยที่ 1 นำโฉนดไปแบ่งแยก จำเลยที่ 1 ก็หลีกเลี่ยงไม่ยอมรับหนังสือ ซึ่งตามใบค้นผู้ฝากส่งจดหมายหนังสือแจ้งดังกล่าวเอกสารหมายเลข 21 แผ่นที่ 3 ก็ระบุว่าจดหมายของโจทก์ที่มีถึงจำเลยที่ 1 ไม่มีผู้มารับภายในกำหนด เช่นนี้ โจทก์ย่อมฟ้องจำเลยทั้งสี่ได้ การบอกกล่าวก่อนฟ้องหรือไม่ หาทำให้โจทก์ไม่

มีอำนาจฟ้องไม่ ที่ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อนี้ชอบแล้ว" พิพากษายืน

องค์คณะ

ประมาณ ชื่นชื่อ · สังเวียน รัตนมุง · เพ็ง เพ็งนิติ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/590/2535>